

4. Яценко Т. О. Проблема читання в умовах інформаційного суспільства: соціальний і методичний аспекти. Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 12 вересня 2019 р., м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. С. 5–8.

5. Яценко Т. О. (ред.). Українська література. 5–6 класи: модельна навчальна програма. Київ: Педагогічна думка, 2021, 56 с.

Наталія БОГДАНЕЦЬ-БІЛОСКАЛЕНКО

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу навчання мов
національних меншин та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

ТЕМАТИЧНО-ЖАНРОВЕ СПРЯМУВАННЯ ТВОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Українська література для дітей на сучасному етапі розвивається надто активно й динамічно та вирізняється від попередніх новими ідеями, проблематикою, сприйняттям текстів, з'являються нові письменницькі імена. Літературні твори цього періоду стають більш урбанізованими, відповідають вимогам часу, задоволенню читацьких запитів, сприяють не тільки розвитку і вихованню, а й емоційному розвантаженню дитини.

Розвиток літератури для дітей та юнацтва початку ХХІ ст. характеризується відсутністю тематичних обмежень, розгалуженою жанровою системою, синтезом жанрових форм у межах одного тексту, домінуванням фантастичного над реальним [1]. Дітям дошкільного та молодшого шкільного віку адресують переважно поетичні тексти, а підліткам – прозові.

Виразно представлено на сучасному етапі такі жанрово-тематичні спрямування: пригодницька (Леся Воронина, Сергій Гридін, Сашко Дерманський, Андрій Бачинський, Олександр Гаврош); реалістична (Надійка Гербіш, Оксана Думанська, Оксана Луццевська); історична (Володимир Рутківський, Марійка Морозенко, Зірка Мензатюк); біографічна (Олександр Гаврош); детективна (Андрій Кокотюха) та фантастична проза (Сергій Оксенік, Володимир Аренев); розвивається літературна казка (Іван Андрусак, Дзвінка Матіяш, Зірка Мензатюк, Леся Мовчун, Ірина Мацко, Тарас і Мар'яна Прохаськи, до речі, нещодавно побачила світ збірка казок, упорядкована Київською організацією НСПУ «Затишна мамина казка»).

Варто зазначити, що активна, потужна творчість сучасних українських письменників, широкий асортимент книжок для дітей, популяризація літератури для дітей та важливості читання (почасти й самими ж авторами) – головні чинники, які сприяють становленню та формуванню літератури для дітей та підлітків. І ми можемо вже говорити про повноцінну, сформовану галузь.

Таким чином, сучасна література для дітей піднялася на новий щабель, набула якісного змісту і нового звучання, належної художньо-естетичної якості, довершеності, тим самим «спростувавши стереотипну думку про примітивність та спрощеність» [2, с. 258] творів для дітей.

Література:

1. Богданець-Білоskalенко Н. Розвиток літератури для дітей в Україні (сер. XIX – поч. XXI ст.). Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва, 2021. № 7. С. 32-43.

2. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. Київ : «Академія», 2016. – 352 с.

Наталія МАРЧЕНКО,

*провідний бібліограф науково-бібліографічного відділу
НБУ для дітей, кандидат історичних наук*

Війна у життєвих стратегіях і художніх наративах дитячих письменників України

Аналіз типових життєвих і авторських стратегій кількох генерацій дитячих письменників України в умовах воєнної агресії проводився у межах ґендерних і ґенераційних підходів на основі его-документів, котрі поєднують у собі індивідуальний і колективний простір проживання буття та відображають історичний час на усіх рівнях — від документального до емоційного та художнього.

Було з'ясовано, що на відміну від інших сфер літературної творчості, жінки завжди складали значну частину «цеху» дитячих письменників і в усіх генераціях мали зазвичай високий культурно-освітній ценз, виявляли організаторські здібності та креативність і відзначалися стійкістю та життєлюбством. Під час воєн здебільшого перебували серед цивільного населення, тому їхній особистий досвід зазвичай – втрата рідних, поневіряння, виживання та облаштування побуту для себе й близьких на окупованих територіях, серед евакуйованих, вивезених, біженців тощо (так, Дніпрова Чайка опинилася у вирі Першої світової прикутою до ліжка важкою хворобою; у роки Другої світової в Оксани Іваненко